

GOIGS EX-VOTS MEDICS

FRANCESC RIBAS PONTI

Entre el quantíós nombre de goigs estampats durant els dèrers segles, tan sols en coneixem tres que facin constar llur caràcter votiu.

En són uns els de la mare de Déu de la Font de la Salut, del poble de Sant Feliu de Pallerols, amb un text de llargada desmesurada: comença amb la glossa dels set goigs tradicionals, la qual per si sola ja podria constituir uns goigs, i continua amb l'origen i panegíric de l'advocació. Els únics malalts que s'hi esmenten particularment són els leprosos:

Per leprosos, y malalts,
en esta Santa Capella;
teniu cura ab tots mals
com contrits sian en ella.

Entre l'oremus i el peu d'estampa hi ha intercalada la notícia "Foren fets per vot de Eudalt Riubrugent y Eouda. Clerga residint en Gerona. Als 28 Octubre 1783". Llevat d'una edició primitiva, tal nota també figura a les diverses reedicions estampades fins a mitjan segle XIX. En 1856 els goigs susdits foren substituïts pels que perduren fins avui dia.

El mot EX VOTO figura al peu dels goigs, estampats el 1879, de sant Miquel, de la seva ermita de la muntanya del Montseny, al terme de Viladrau, coneguda per sant Miquel dels Barrentons, dins la qual hi havia penjats nombrosos barrets de totes menes, mides i formes, és a dir, els ex-vots que donaren nom a la capella i que tenien la facultat de preservar de mal de cap els que se'ls posaven. La penúltima cobla i la tornada dels goigs invoquen el sant per a qué preservi i curi el mal de cap.

Ja que sou bon protector

Y per tot mal apropiat
Preserveu de mal de cap
A qui'us invoca ab fervor:
Ohiv lo prech que prostrat
Tot romeu vos fa escoltar:
Vullaunos en tot estat
San Miquel sempre ajudar.

.....

Puig mirau amb gran anhel
Pels fills d'aquest Principat
Curáunos de mal de cap
Gran Archángel San Miquel. ²

El culte d'aquesta veneració es va acabar el 1936 i, per a recordar-la, el 1968 es reeditaren els goigs amb un resum històric al verso. ³

Uns goigs de sant Roc són "traducció i adaptació del castellà d'En Bernabé Martí", dels inclosos en una novena del sant, publicada a Madrid amb llicència del 1899, segons explica la Nota al peu que acaba així: "Estrenats el dia 16 d'Agost de 1924, a la Casa de Beneficencia de Tarragona, en acció de gracies per no haver tingut durant l'any cap mena d'epidemia, ni malalties". Canta la tornada:

Puix fores metge diví
amb prodigioses senyals,
lliurans de pesta i de mal
Roc qu'ets Sant i pelegrí. ⁴

Malgrat que tant la veneració com la impressió d'aquets goigs són propis de la ciutat de Tarragona, es dona el cas que no figuren al Recull de goigs local.

L'exposició anterior ens mostra una distinta supervivència dels goigs votius estudiats. Així, els de la Font de la Salut tingueren vigència durant 70 anys. Els de sant Miquel han

merescut una exhumació erudita al cap de gairabé un segle. I els de Sant Roc són desconeguts per la bibliografia local. També ens mostra un desigual motiu mèdic: possible en els primers, a causa del títol; molt probable en els segons, a causa de la invocació; i explicat en els tercers, en una nota.

R E S U M

S'estudien tres goigs ex-vots mèdics: a la mare de Déu de la Font de la Salut, de Sant Feliu de Pallerols, del 1783; a sant Miquel, del Montseny, del 1879, i a sant Roc, de Tarragona, del 1924.

B I B L I O G R A F I A

1. Goigs de Nostra Senyora de la Font de la Salut, de la Parroquia de Sant Feliu de Payaròls Vall de Hostóles Bisbat de Gerona. Als 17. Septiembre. 1784. Gerona: Per Anton Oliva, Estampér, en las Ballesterias, Any 1785.
2. Goigs del gloriós Archángel Sant Miquel, que's cantan en la sua devota hermita de Montseny. Gerona: Llibrería de la Viuda y fil de Franquet. Imp. de Pau Puigblanqué—1879.
3. Goigs de l'arcàngel Sant Miquel que es canten en la seva devota ermita del Montseny Al verso: PLADEVALL I FORN, pvre., Antoni, Sant Miquel dels Barretons Col·lecció de Goigs "Santa Eulalia" -50-Barcelona, 1968.
4. Goigs en alabansa del gloriós Sant Roc Tip. de A. Ventura - Tarragona